

Ұйымда жеке тұлғалық мінез- құлықтың ерекшелігі, когнитивті диссонанс

Тексерген: Тасжарғанов С.М.

Орындаған: Қомшабай А.С.

- Ұйымда жеке тұлғалық мінез-құлықтың ерекшеліктерін темперамент бойынша анықтап көрелік:
- Темперамент дегеніміз психикалық процестердің өтуінің динамикалық ерекшеліктерін және адам мінез-құлқын, олардың күшін, жылдамдығын, пайда болуын, тоқталуы мен өзгерісін сипаттайтын қасиеттер жиынтығы

- Холерик
- Флегматик
- Сангвиник
- Меланхолик

- **Холерик темпераменті.** Бұл типтің өкілі аса қозғыштығымен, соған орай мінез-құлқының ұшқалақтығымен көзге түседі. Холерик қарым-қатыста — күйгелек, бір беткей, шабуылға жаны құмар, іс-әрекетте — пысық. Холериктер жұмысты үзіп-үзіп істегенді ұнатады. Олар айналысқан ісіне жан-тәнімен беріледі. Осы жолда кездескен қиындықтың бәрін жеңуге даяр тұрады, кедергілерді жеңіп, мақсатына жетеді. Қайрат-жігері мұқалы, өз мүмкіндігіне сенімі кетсе, еңсесі түсіп, еш нәрсеге мойны жар бермей қояды. Осылайша, тек көңілі ауғанда істеушілік, оның жүйке қызметінің бір қалыпты тепе-тең еместігінен болады.

Бұл жөнінде И.П. Павлов былай дейді:
«Байсалдылығы жоқ қажырлы адам кез келген іске барлық күш жігерімен кіріседі де содан соң тез шаршап қалады, кейіннен зауқы аумай қояды...»

- **Сангвиник темпераменті.** Бұл темпераменттің өкілін И.П.Павлов қызу қанды, іскер адам деп санайды. Бірақ ол ылғи қызықты іспен айналысқанда ғана осындай күйде болады. Мұндай іс жоқ кезде ол жабырқаңқы, сылбыр жүреді. Ұжым ішінде сангвиник көңілді ақ-жарқын, іске бар ықыласымен кірісетін, әуесқой адам. Осылайша жалындап тұрғанымен іске зауқы болмаса, яғни күнделікті күйбеңі, төзімділікпен ерінбей-жалықпай істеуді қажет ететін жұмыс тап болғанда суынып қалады. Сангвиникте эмоция тез пайда болып, тез өзгереді.
- Сангвиник ойға жүйрік, өткір тілді, жаңаны тез қабылдағыш, зейінді келеді. Әр түрлі, көп қырлы жұмысты нәтижелі атқарады. Бір қалыптылықты және шапшаңдықты тілейтін жұмыстар бұған өте қолайлы.

- **Флегматик** — салмақты адам, ол күшін босқа сарп етпейді, бастаған істі аяғына жеткізеді. Ол бөспелікті сүймейді. Жұртпен қарым-қатынасы да бір сарынды жүріп жатады.
- Баяулық пен селқостық — флегматиктің осал жағы. Оған ырғалып, жырғалуға, жиналып, қамдануға біраз уақыт қажет. Селқостық оның стереотиптерінің оралымсыздығынан мінез-құлқының оңтайлы еместігінен, жаңа жағдайға тез үйлесе қоймайтындығынан жақсы байқалады. Дегенмен, бұл қасиет мінездің тұрақтылығын көрсетеді, істі аспай-саспай тыңғылықты аяқтауға мүмкіндік береді. Флегматиктер ұзақ уақыт жұмыс істеуге сабырлық пен әрекет етуге төзімді болады.

- **Меланхолик темпераменті** — бұл типтің өкілдері аса сезімтал соның салдарынан жаны тез жараланғыш келеді. Меланхоликтер тұйық, қиын жағдайлардан жол тауып шығуға олақ, адамдардан оқшау жүргенді ұнатады. Ол қауіпті жағдайлардан қорқады.
- Үйреншікті жақсы, тату ұжым арасында меланхоликтер өзін жақсы ұстайды, жұртпен қарым-қатысқа түсіп, алған ісін нәтижелі орындай алады, кедергілерді жеңіп, табандылық көрсетеді. Темпераменттің негізгі төрт типінің өкілдері бір қалыпты жағдайдың өзінде өздерін түрліше ұстайды екен. Осылайша темперамент адамның белсенділік сипатынан, мінез-құлықтың түрлі қалпынан үнемі өзгерістегі сыртқы ортаға бейімделе алу жағдайынан көрініп отырады.

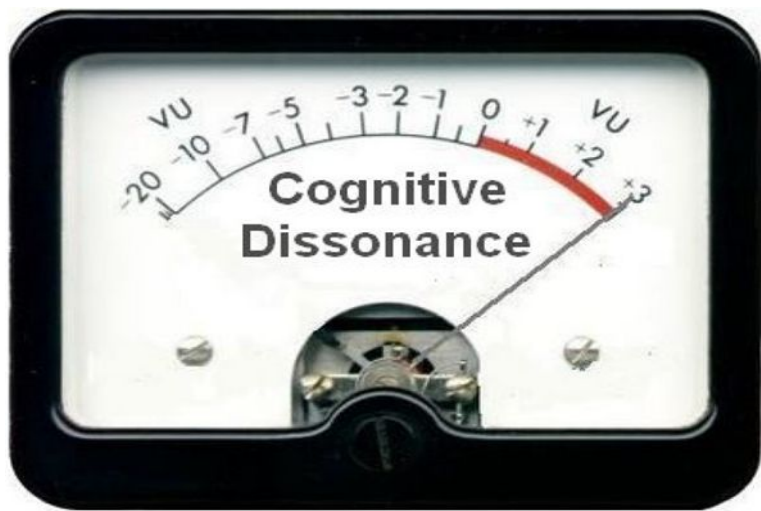
- Когнитивтік даму - адамның когнитивтік ортасының, атап айтқанда оның қабылдауының, есте сақтауының, ойының, тілінің, қиялының қалыптасуы мен дамуы процесі.

Когнитивті диссонанс - бұл келесі сипаттарға ие құбылыс:

- - интеллектуалды-танымдық және психиканың барлық басқа компоненттері арасында диссонанс орын алады, яғни, келіспеушілік, қарсы шығу;
- - оның болуы адамда диссонанстың өсуіне немесе оны кішірейтуге бағыттылығын көрсетеді;
- - ол бағыттылық келесідей көрінеді:
- - жаңа ақпаратқа күдікпен қарау;
- - жаңа ақпаратқа сәйкес мінез-құлықтың өзгеруі;
- - бұрынғы ақпаратты жаңа қырынан қайта мағыналау.

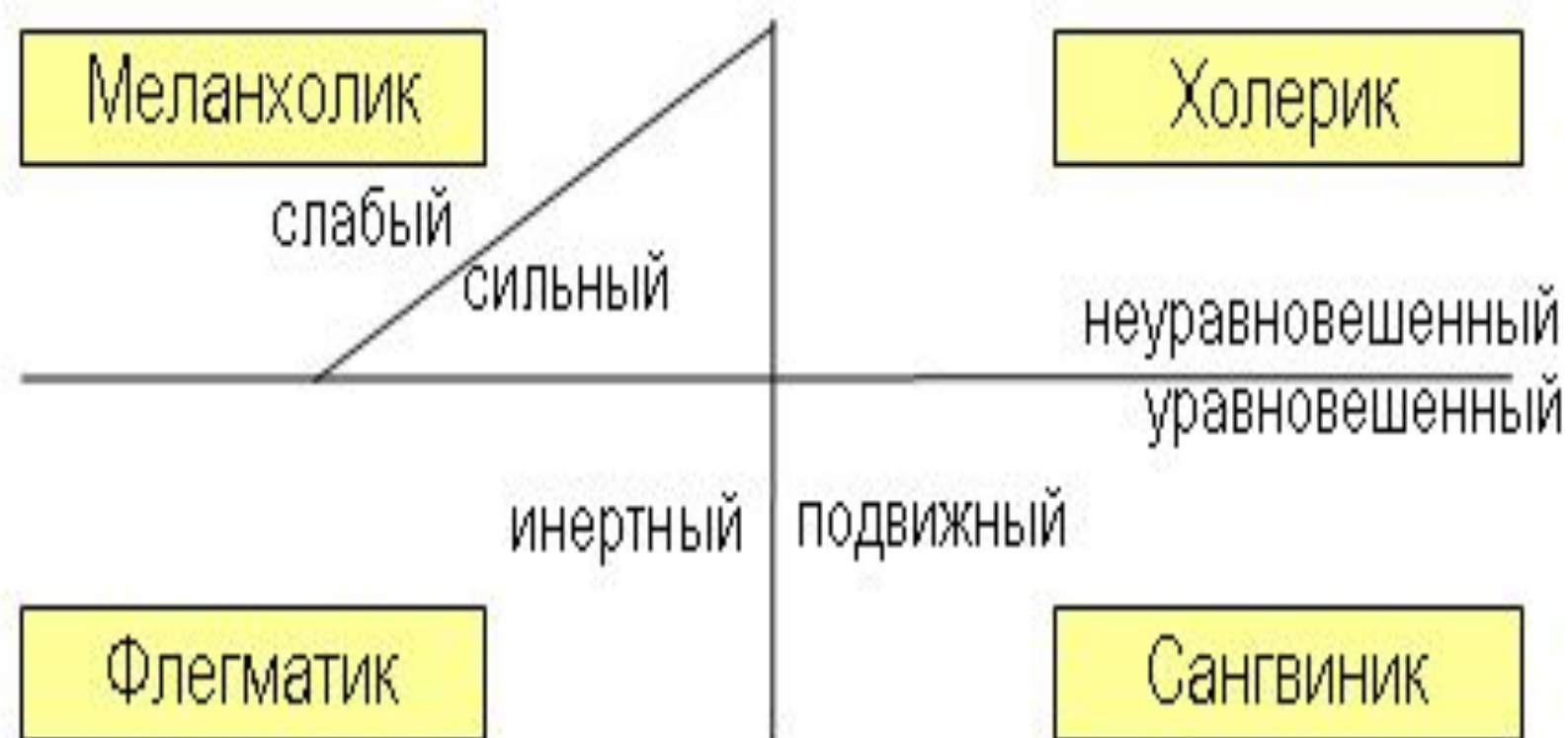
Леон Фестингер

бойынша когнитивті диссонанс мазмұны бойынша қарапайым болғанымен, оны қолдану ауданы өте үлкен. Оның когнитивті диссонанс теориясы бойынша, біз екі ойымыз немесе екі көз-қарасымыз («когнициялар») өзара психологиялық түрде сәйкес келмегенде белгілі бір күш түскенін сеземіз («диссонанс»). Фестингердің айтуынша біз өзіміздегі жағымсыз сезімдерді азайту үшін өзіміздің ойлауымызды соған сәйкес бейімдейміз.

- Айтылғандармен сәйкес, психологиялық әсер ету үшін алдымен психиканың жеке компоненттерінің функционалдануында ауытқулар мен жаңылуларды тудыру керек. Олардың арасындағы динамикалық тепе теңдік бұзылып, ол когнитивті диссонанс күйіне түседі. Бұдан кейін оны өзінің алғашқы, әдеттегі көз-қарастары, қатынастарын, кейін тіпті мінез-құлық стереотиптерін өзгерту арқылы рухани тепе теңдігінің қайта құрылуына алып келуге болады.

- Психологиялық әсердің нәтижелілігі сонымен қатар, трансформация механизмдері сендіру, стереотиптер және бағдарлардың ерекшеліктеріне

Типы темперамент по И.П. Павлову

Назарларыңызға
рахмет

